

Aspecte literare reflectate în periodicul *Flacăra* (ianuarie-iunie 1979)
Literary aspects reflected in the periodical *Flacăra* (January-June 1979)

Asist. Univ. dr. Elena IANCU

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Abstract: *The paper analyses aspects of literature works as presented in article published in the periodical "Flacăra" (January-June 1979), one of the propagandistic instrument of the Romanian Communist Party.*

Keywords: *literature, communist, press, 1979.*

Cotidianul *Flacăra*, anul XXVIII, 1979 [1], cuprinde o serie de articole ce evidențiază plierea anumitor autori și a viziunii acestora cât privește dogma regimului comunist, periodicul reprezentând un puternic factor de influență în rândul marelui public.

În numărul 1, 1230 din data de 4 ianuarie, George Arion prezintă volumul lui C. Stănescu, *Jurnal de lectură*, ce cuprinde articole în care sunt analizate cărți semnate de 36 de autori, printre care Mihail Sadoveanu, Nicolae Iorga, Marin Preda, Eugen Jebeleanu, Alexandru Ivăsiuc, Marin Sorescu ș.a., nefăcând, în opinia recenzenților, „compromisuri în fața autorilor mari, la care descoperă și cusururi” și accentuând importanța „unei literaturi bine ancorată în social și inspirată din filozofia noastră de viață”. A. George recenzează un „mic dicționar”, *Scriitori români*, apărut la Editura Științifică și Enciclopedică, sub coordonarea lui Mircea Zăciu, în colaborare cu Marian Papahagi și cu Aurel Sasu, în care sunt prezentați 130 de autori, „de la începuturile literaturii noastre până azi”, remarcând anumite omisiuni ce vor face ca apariția volumului să stârneasce, „fără îndoială, dezbateri aprinse”. Iată câteva secvențe în acest sens: „De ce lipsește, de pildă, Neagoe Basarab, autorul celebrei *Învățăături*? De ce lipsesc Al. Davilla, Victor Eftimiu, Aron Cotruș, Emil Isac, Ștefan Petică, Al. Sahia? [...] De neînțeles de ce dramaturgi ca Aurel Baranga, Teodor Mazilu, Paul Anghel, Ion Băieșu, Paul Everac nu figurează în paginile dicționarului. [...] De ce lipsesc apoi poeți ca Alexandru Andrițoiu, Gheorghe Pituț, Florin Mugur, Ileana Mălăncioiu, Constanța Buzea, Gheorghe Tomozei, Tiberiu Utan, Mircea Ivănescu, Romulus Vulpescu, Grigore Hagiu? [...] Cum se poate concepe existența literaturii române contemporane fără activitatea lui Lucian Raicu, Nicolae Balotă, Eugen Simion, Constantin Ciopraga, Mihai Ungheanu, Nicolae Manolescu, Ov. S. Crohmălniceanu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Ion Negoitescu, Edgar Papu, Romul Munteanu și atâția alții, printre care însuși Mircea Zăciu?”. Șerban Cioculescu scrie într-un al doilea articol despre *E. Lovinescu*, despre pendularea scriitorilor și a artiștilor „între vanitate și orgoliu”, despre ultima perioadă din existența „amfitrionului”, precum și despre volumul omagial publicat antemortem la Editura Vremea, în care au semnat Anonymus Notarius (E. Lovinescu!), Șerban Cioculescu, Pompiliu Constantinescu, Perpessiciu, Vladimir Streinu și Tudor Vianu.

Pe data de 11 ianuarie, în publicația nr. 2, 1231, George Arion semnează articolul *Astăzi, Profesia de scriitor a devenit o misiune*, reproducând un amplu dialog purtat cu Austin Buzura, care, amintind de o afirmație a lui Krleža, respectiv: „Nu cunosc pe lumea asta decât o singură crimă: literatura pare minte”, precizează, printre altele, că: „Indiferent de climat, datoria scriitorului este să scrie și să rămână conform cu sine. [...] Locul scriitorului de astăzi este, mai mult ca oricând, pe baricade, în avaposturi, în dialog sau în conflict, cum vreți. Cu cât ne vom antrena mai rapid în acest dialog universal, în schimbul de idei cu alte culturi și civilizații, cu atât va fi mai bine pentru țară. Din păcate, și m-aș bucura să mă înșel, preocuparea pentru prezent, pentru ideile ce osedează lumea nu mi se pare atât de vie cum ar trebui”. În articolul *Grammatici certant*, Ov. S. Crohmălniceanu analizează „ultimul” volum al lui Nichita Stănescu, *Epica magna*, ce „a stârnit reacții neașteptate” în rândul criticilor, N. Manolescu considerând creația poetului ca aflându-se „într-un vădit declin”. După comentarea unor poezii ce alcătuiesc tomul, Crohmălniceanu menționează că specificul scriiturii, trăirile sugerate ar putea „trăda căutarea chinuitoare anunțând tocmai o profundă și totală înnoire lirică apropiată”. În cadrul rubricii *Eveniment cultural*, Zoe Dumitrescu-Bușulenga scrie despre volumul *Apărarea lui Galilei* al lui Octavian Paler, apreciind: „Un pas doar între *Mitologiile subiective* și *Apărarea lui Galilei*, dar ce uimitoare creștere, ce spor de grele sensuri de la o carte la alta!”. Șerban Cioculescu își reamintește de zile din perioada studenției, de momente de existență ce sugerează particularități ale personalității lui *Vladimir Streinu*: „avea, cum spuneam, pe lângă pasiunea beletristică, și pe aceea a disputelor literare”. Comitetul editorial anunță apariția ediției a doua, revăzută și completată

„substanțial”, a volumului semnat de Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, ce „constituie o importantă contribuție a criticii contemporane la definirea fenomenului literar actual”.

Cornel Moraru recenzează *Raiul răspopiților* [nr. 3, 1232, 18 ianuarie]. carte semnată de Ion Brad, notând că „momentele” cuprinse în roman „încarnează însăși dispoziția profund lirică, antinaturalistă, a autorului”, sesizând, totodată umorul și reflexia, „disimulate grațios aforistic”. În articolul *Figurine critice*, Eugen Simion analizează cartea lui Mircea Iorgulescu, *Scriitori tineri contemporani*, apărută la Editura „Eminescu” în 1978, însumând aproximativ 150 de „personaje” din sfera literară, mai ales, deoarece consideră că acesta „n-a fost discutată îndeajuns și nici apreciată cum merită”. Invitând la relectură și neaccentuând „absențele”, E. Simion conchide faptul că volumul „propune câteva puncte de reper într-o materie literară în plină ebuliție”. Șerban Cioculescu semnează un al doilea articol despre *Vladimir Streinu*, pe care, își amintește, ținând cont de activitatea desfășurată la *Kalende* [seria a doua], în continuarea periodicului *Preocupări literare*, că îl numea „cloșca cu puii de aur” a liricii române. „Cruzimile excesive” ale lui Streinu, la care face referire Cioculescu, vizează și articolul *Tremuricii*, în care acesta „a făcut aluzie la Lucian Boz [autorul unui eseu abscons despre Eminescu], la Pompiliu Constantinescu [pentru cartea sa despre Arghezi, concepută în schemele gândirii lui Blaga] și la G. Călinescu (cu fluctuațiile lui din tinerețe). Dar nici Alecsandri n-a scăpat, cu *Rodica* sa, făcută ferfeniță. [...] În tinerețe, se legase de inegalitățile din *Pe lângă plopii fără soț*, ale unui «mandolinist genial», ca să găsească mai târziu teoria lipsurilor constitutive calităților contrarii”.

Șerban Cioculescu scrie despre *Gh. Brăescun* [nr. 4, 1233, 25 ianuarie], despre volumul acestuia, *Doi vulpoi*, punând accent, însă, pe destinul acestui „meșter al schiței umoristice”, după cum îl considera și E. Lovinescu. În cadrul rubricii „Un debut remarcabil”, A. George prezintă volumul de versuri al Ileanei Zubașcu, *Întru totul*, afirmând că poezia acesteia „glorifică viața în toate aspectele ei, agreabile sau dramatice”. Tudor Octavian scrie despre volumul lui Octavian Stoica, *D-ale gurii din bătrâni*, notând că „bucătăriile sale miros a taifas și aventură, a istorie literară și istorie-istorie, sadovenizând cu patimă în problema vinului și ciorbilor [...] Firește că în domeniul culinar această carte e o frumoasă amăgire și că meritul ei întreg e literatura”. Cornel Moraru recenzează în mod elogios volumul critic al lui Marin Mincu, *Repere*, despre care notează că „ne instruește despre universalitatea spiritului românesc”.

În cadrul rubricii *Însemnări de lectură*, din nr. 5, 1234, 1 februarie, Miron Cornel prezintă volumul de poezii al lui Emil Brumaru, *Adio, Robinson Crusoe*, ce aduce și „o undă patetică de regret după personajele cărților citite-n copilărie”. Referindu-se și la *Cântece naive*, notează că în acestea, dedicate „semnificativ lui Șerban Foartă, regăsește poetul tonul cantabil, muzical”. În plus, „în restul poemelor, compuneri mai degrabă ingenioase și inteligente, farmecul vine din suprapunerea sugestiilor livrești peste imagini decupate spontan din romanul copilăriei. [...] Emil Brumaru este un poet artist, înzestrat cu mult har”. În *Libertăți literare*, Ov. S. Crohmălniceanu pune problema raportului / distincției dintre ficțiune și realitate, făcând trimitere la „reclamațiile” îndreptate împotriva unor scriitori ca Liviu Rebreanu [„Un țăran l-a dat în judecată [...], pretinzând că romanul *Ion* i-a provocat multe prejudicii morale. [...] Sigur, cazul a produs ilaritate și a rămas în memoria publică doar ca o curiozitate. Nu era greu să te cheme Ion și să fi fost un țăran sărac, printre atâtea.] sau ca Grid Modorcea. Dacă în cazul primului, tensiunile au fost înăbușite de la sine, cât privește romanul *Derută în paradis*, în viziunea criticului, se pare că „procedul” lui Modorcea de a-și numi personajele după „oamenii vii” din același cartier „este categoric nepermis și nescuzabil, nici măcar de meritele artistice”. În ciuda faptului că scrisorile primite la redacția revistei „Flacăra” au primit un răspuns din partea autorului în „România literară”, Crohmălniceanu concluzionează că „se cere, însă, [...] o «experiență literară mai mare»”. În secțiunea *Cap limpede*, se anunță: „un plin proces de înnoire” a revistei *Orizont* din Timișoara; apariția volumului lui M. Nițescu, *Poeți contemporani* [„Deși e vorba de însumarea unor profiluri, ansamblul creează, până la urmă, o viziune amplă asupra fenomenului liric românesc de azi, reușind să devină «o sinteză critică»”], a celui semnat de Florin Mugur, *Profesiunea de scriitor*, ce cuprinde convorbiri cu 20 de „personalități ale vieții literare românești” ș.a. Cornel Moraru recenzează al treilea volum semnat de Eugen Barbu din seria *Incognito*, notând, printre altele, că „în oarecare măsură, *Incognito* devine, pentru un moment și romanul emigrației ruse – prilej de a reconstitui din surse autorizate haosul doctrinar din preajma războiului”. Șerban Cioculescu își reamintește momente din existența lui *Liviu Rebreanu*, printre care îl menționează și pe acela din anul 1936 când trebuia să se hotărască, în cadrul Uniunii scriitorilor români, din care făcea parte, „cui să i se dea premiul cel mare: lui Rebreanu, pentru *Ion*, sau Hortensiei Papadat-Bengescu, pentru *Huliganii*”.

În numărul 6, nr. 1235 din 8 februarie, Șerban Cioculescu scrie despre *Ilarie Voronca*, reproducând una dintre scrisorile „de mulțumire” pe care poetul i-a trimis-o în urma aprecierii față de recenziile semnate, în care scriitorul mărturisește „dușmănia” dintre el și B. Fundoianu, pornind de la volumul *Ulysse dans la cité*. Finalul existențial, însă, pare a-i uni pe cei doi, tragic și paradoxal, prin autogazare, respectiv prin gazarea în 1944 de către naziști. □ Volumul lui Paul Anghel, *O clipă în China*, este prezentat de George Arion, afirmând că: „autorul adoptă rând pe rând atitudinea unui istoric, geograf, filozof al culturii, critic literar, om politic, reporter, tocmai pentru a lumina cât mai bine drumul prin milenii al Chinei și a-i dezvălui spiritul clasic al culturii, unitatea acestei culturi, mersul revoluției [...]”. În articolul *I. Peltz la 80 de ani*, A. George marchează aniversarea prozatorului, menționând că „toate” romanele sale, „prin fațetele inedite ale sufletului omenesc pe care le dezvăluie, mărturisesc despre un talent artistic remarcabil, care a contribuit la deschiderea unor noi perspective în proza românească”. Cornel Moraru scrie despre *Două modalități de roman*, prezentând succint și apreciativ volumele *Minunata poveste a dragostei preafericitelor regi ULISE și PENELOPA*, al lui Platon Pardău, și *Jean, fiul lui Ion*, roman al lui Nicolae Țic. Teodor Mazilu publică un mic text umoristic, *A trăi indesifrabil*, referindu-se la cei care „semnează citeț și trăiesc indesicifrabil”.

În numărul 7, 1236, din data de 15 februarie al aceluiași an. Ioan Alexandru prezintă elogios volumul lui Ion Lăncrănjan, *Suferința urmașilor*, pe care îl consideră, „la o lectură mai aprofundată”, ca fiind un roman „istoric-mitic, mai aproape de proza de inițiere în tainele trecutului, ca și Creanga de aur a lui Sadoveanu sau ca proza lui Eliade, pentru că și aici suferința, ca și bucuria se plăsmuiesc în preajma iubirii întâlnirii între două suflete în calea cărora intervine cu greul și amarul ei istoria”. Purificarea prin suferință, „acesta este mesajul central al cărții, după socotința mea”. „După Rebreanu”, Lăncrănjan, „muncitor”, „intrat în Partidul Comunist” îi apare ca „lucrând la cuvânt cu aceeași rânduială cu care moșii săi, țărani transilvani au aruncat sămânța în urma plugurilor”. Dan Zamfirescu semnează articolul *Prietenul mai mare al unei generații literare*, accentuând importanța creației lui Eugen Barbu în viața literară românească, în perioada pe care o numește a „generației ironice”, „critice”, influența acestuia fiind asemănătoare celei a criticului Paul Georgescu. Iată o secvență: „Eugen Barbu ne-a fost cloșcă, iar puii săi de aur s-au numit Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Ana Blandiana, Adrian Păunescu, Constanța Buzea și atâția alții. Pe critici, maestrul nu-i iubea în mod deosebit, cu excepția lui Marian Popa. Venera însă pe Vladimir Streinu, căruia i-a creat la «Luceafărul» – prin *Distinguo* – cea mai celebră rubrică în epocă, după *Cronica optimistului* de la «Contemporanul»”. George Arion scrie articolul *Ultimul Philippide* în urma trecerii în neființă a scriitorului. Făcând referire și analizând opere ca *Aur sterp*, *Stânci fulgerate*, *Vis și căutare*, *De-a v-ați ascunse*, *Omagiu unei umbre* ș.m.a., autorul notează că „pe tărâmul nostru, în cultura noastră, numele său va fi mereu amintit”.

În cadrul coloanei *Rubrica mea*, din numărul 8, 1237, 22 februarie, Șerban Cioculescu relatează câteva momente din întrevederile cu *Ion Barbu*, pentru a concluziona despre personalitatea autorului că, în ciuda eventualelor observații mai puțin „deschise” cu privire la creația sa, „nu ținea la supărare [...]”. Altminteri, în materie de gusturi literare, era foarte subiectiv când venea vorba de valorile noastre. Despre opera variată a lui Camil Petrescu spunea:

– Nu există!

Nu mai suferea nici chiar poezia lui Eminescu:

– Îți mai place? m-a întrebat într-o bună zi.

Am avut curajul să-i răspund:

– Desigur. [...] În ziua de august 1961, când a fost înhumat la cimitirul Bellu, Alexandru Rosetti și cu mine am fost singurii săi confrați care l-au însoțit pe ultimul drum. Matematicienii au fost la înălțime, prezenți *in corpore* [...]. Tudor Vianu s-a recuzat, temându-se că nu va face față emoției sale [avusese un preinfarct cardiac și l-a urmat în mormânt după mai puțin de trei ani]”. George Arion prezintă volumul semnat de Ion Dodu Bălan, *Neliniștea fântânii*, notând că acesta „nu este recreația pe care și-o permite autorul între două studii critice, ci exprimă un poet care are ceva de spus și o face, deseori, într-un chip demn de reținut”. Pompiliu Marcea recenzează cartea lui Gabriel Dimisianu, *Opinii literare*, afirmând că: „exceptând prima secțiune, în care este vorba de Ion Ghica și Caragiale [excelent comentați, așa cum a observat și Eugen Simion], celelalte capitole au ca obiect autori și cărți din literatura actuală [articolele despre Pompiliu Constantinescu, Perpessicius și Streinu, de la secțiunea despre critică, sunt, mai degrabă actualizări ale acestor critici decât istorie literară propriu-zisă]. Și dacă la poezie și proză materia însăși de multe ori neconcludentă

[exceptând câțiva scriitori mari despre care emite observații de o indiscutabilă finețe, între care Marin Preda, Geo Dumitrescu, Nichita Stănescu, Ana Blandiana] a putut să-l stânjenească, Dimisianu dă dovada netăgăduită a însușirilor sale în ceea ce singur numește, evident cu o formulare preluată, «critica criticii», care ocupă circa două treimi din pagini”. În ciuda altor remarcă, Pompiliu Marcea concluzionează: „cartea pe care o prezentăm este utilă și bine scrisă”.

Daniel Dimitriu recenzează volumul de versuri al lui Radu Cosașu, *Povești pentru a-mi împlânzi iubita*. Prin apel la înclinația spre publicistică a autorului, recenzentul sesizează că „autenticitatea textului nu vine dinspre faptele relatate, ci dinspre relatarea ca atare, care transformă faptele respective în simple pretexte. Realitatea este văzută ca o sumă de curiozități și paradoxuri și, prin aceasta, ea se apropie mult de ficțiune. Iată și pasul cel mare pe care gazetăria îl face spre literatură”.

Al. Dobrescu scrie despre „menirea” criticii, referindu-se la volumul lui Nicolae Balotă, *Arta lecturii*, în care, „gruate pe epoci și genuri, foiletoanele [publicate inițial în „România literară”] acoperă un spațiu și un timp impresionant: de la Pindar la Alain Bosquet, de la Michelangelo la Nicolás Guillén, de la Sapho la André Malraux, de la Furetière la D. H. Lawrence, de la Omar Khayyam la Rojdestvenski. [...] Frecventând operele literare ale umanității, scriind despre ele pentru marele public, Nicolae Balotă scrie, mai mult decât și-ar închipui cineva, despre sine”.

Apelând la afirmația lui Gheorghe Șincai pentru a-și intitula articolul, „*Purtați-vă bine, pui de români, și nu uitați pre Șincai!*”, în numărul 9, 1238 din 1 martie, Emanuel Valeriu notează că, „înțelegând că emanciparea poporului său trebuie să urmeze calea culturii”, acesta „și-a dedicat întreaga putere de muncă realizării acestei idei nobile”, după cum demonstrează și *Hronica românilor și a mai multor neamuri*. Scriind despre *Revenirea spiritului în real*, Petru Poantă face trimitere analitică la poezia lui Nichita Stănescu [v. 11 *elegii*], a lui Mircea Dinescu și a lui Dan Verona [v. *Dați ordin să înflorească magnolia*], considerând, în mod general, că „poemul este mai puțin un obiect în sine și în mai mare măsură un loc invadat de semnele concrete ale realului, printre care poetul devine o conștiință. El încetează să mai fie un mag sau un preot, este homo viator. Nu mai oficiază, ci rătăcește prin acest univers concret, accentuat citadin”. Constantin Crișan analizează succint, dar apreciativ, volumul de versuri al lui Gheorghe Tomozei, *Ierbar de nervi*, precizând că, „spre deosebire de mulți poeți de azi ce suferă de metaforită”, Tomozei „suferă de sentimente”, descriind, printre altele, „întreaga cromatică a copilăriei”. Lucian Raicu abordează maniera de receptare a poeziei lui Marin Sorescu în articolul *Sărbători itinerante*, afirmând că „nu e chiar așa de greu de observat că foarte inteligentul, scepticul și tăgăduitorul Marin Sorescu caută *idealitatea* iubirii și vrea să ne convingă, punându-și singur nenumărate piedici, de posibilitatea ei; ca să spun așa, de *materialitatea* acestei idealități”. Cornel Moraru scrie despre *Două cărți de Constantin Noica*, prezentând dintr-o perspectivă critico-filosofică *Sentimentul românesc al ființei și Spiritul românesc în cumpătul vremii. Șase maladii ale spiritului contemporan*. Iată o secvență: „Cu primatul ahoretiei însă [refuzul determinațiilor nefiltrate prin înțelepciunea minții], cultura noastră atinge o limită și un destin. O limită care mijlocește între două lumi: Occident și Orient. Toate speranțele se pun de astă dată în particula «întru». Ea menține treaz în noi sentimentul ființei, pe care alții l-au uitat de mult”.

În rubrica *Cap limpede*, se anunță publicarea la Editura „Dacia” de către Augustin Z. N. Pop a unui volum de corespondență aparținând Veronicăi Micle, coordonatorul „dorind să spulbere falsele prejudecăți țesute în jurul poetei: «Mănuind arsenalul ponegririi, feluriti istorici literari, biografi și publiciști în cursa după spectaculos, dând crezare clevetirilor contemporane în ciuda dovezilor care le infirmă, socotind că prin contrast slujesc purității amintirii și valorii lui Eminescu, au creat Veronicăi Micle efigia unei femei galante și au facilitat o tradiție de detractori, odioasă ca orice neadevăr.»”.

George Arion recenzează volumele semnate de Florin Mugur, *Ultima vară a lui Antim* [„Cartea românească”, 1978] și *Profesiunea de scriitor* [„Albatros”, 1978], în numărul 10, 1239 din 8 martie, apreciind conștiința scriitoricească interesată „nu numai de frământările vieții literare, cât mai ales de cele ale lumii contemporane”.

În articolul intitulat *Operă de creație critică*, din numărul 11, 1240, de pe data de 15 martie, Lucian Raicu prezintă elogios volumele lui Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, amintind, totodată, și de E. Lovinescu, *scepticul mântuit*, și de rubrica săptămânală din „Luceafărul”. În cadrul secțiunii *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu publică textul *Ereticul norocos*, notând că: „vocabula eretic îl obsedează pe Mircea Dinescu, deși ereticii lirei mișună în zilele noastre iar el însuși, în eclezia editorială de azi, e primit ca un sacerdot de frunte, cu un tiraj de 12 300 de exemplare. Așa eretic tot să fii. «Ale tinereții valuri!»”.

Nelu Ionescu semnează *Cronică la o capodoperă*, pe data de 22 martie, în numărul 12, 1241, făcând referiri elogioase cât privește piesa „tulburătoare” a lui Paul Everac, *A cincea lebădă*, montată la Teatrul din Giulești, menționând că aceasta, asemenea celei a lui Titus Popovici, *Puterea și Adevărul*, reprezintă „o răscruce” în literatura dramatică, arătând cum „revoluția – prin desprindere de viață și claustrare în principii, oricât de umane și drepte ar fi acestea – poate fi câteodată nedreaptă față de unii oameni, în procesele sale morale”. □ Cornel Moraru prezintă volumul *Ascunsa trudă*, despre Horia Bădescu notând: „rar poet contemporan cu o percepție atât de curată – fără spaime – a morții. Cuvintele pot să pară uneori un balast imund. Moartea, în schimb, purifică, înseamnă trecere în viața «arhetipală»”. Teodor Mazilu publică fragmentul dramatic *Banchetul*.

În cadrul rubricii *Profesiune de credință* din numărul 13, 1242. 29 martie, Fănuș Neagu semnează articolul intitulat *Munca mea – limpezire și act de libertate*, afirmând că „scriitorul adevărat trebuie să lupte pentru înfrângerea mizeriei și biruința răsului. Altminteri, nu merită să țină creionul în mână”. Cornel Moraru recenzează *Eseul despre generația războiului* al lui Emil Manu, sesizând simpatia criticului față de scriitorii grupați în jurul revistelor „Cadran” și „Albatros”, celelate grupări părându-i „oarecum tutelate din afară de personalități marcante, ca Lucian Blaga sau George Călinescu. Examenul critic e însă obiectiv. Autorul nu face niciun fel de discriminări; chiar scriitorilor «fără operă», indiferent de la ce revistă provin, le dedică articole cuprinzătoare, generoase”.

A. George anunță publicarea la Editura „Eminescu” a volumului de poezii al lui Tudor Cristea, numărul 14, 1243, 5 aprilie, *Țintă vie*, dar și a celor patru alcătuiesc antologia de proză scurtă românească, *De la Constantin Negruzzi la Dan Pavel*, la B.P.T., ediția fiind îngrijită și prefăcută de Nicolae Ciobanu. Comitetul editorial punctează împlinirea a 160 de ani de la nașterea lui Dimitrie Bolintineanu, publicând un fragment din poezia *Cea de pe urmă noapte a lui Mihai cel Mare*. □ George Arion prezintă volumul al doilea al lui Alexandru George, *La sfârșitul lecturii*, afirmând că este „o culegere de articole substanțiale, scrise cu aplomb și talent literar”, amintind, însă, și de lucrări semnate de autorul „despre care se vorbește mai puțin decât s-ar cuveni”, precum: *În jurul lui Lovinescu*, *V. A. Urechii și adevăratele răspunsuri ale Revistei „Contemporană”*, *Note în jurul programului „Junimea”*, *Convorbirile literare și spiritul critic*, *Titu Maiorescu și Copilul Eyolf*, *Între corifeii „Junimii”*, *Necesitatea unei valorificări*, *Era Caragiale inteligent?*, *Un suflet romantic* ș.a. Teodor Mazilu publică textul *Nevoia de adevăr*. Iată o secvență din piesă: „– Vă rog să mă iertați, tovarășe Lică. Am spus adevărul, fiindcă am băut bere, fără să mănânc nimic. E pentru ultima oară”.

Se anunță apariția în seria *Teatru comentat* a Editurii „Eminescu” a unui volum cuprinzând o selecție din piesele lui Mircea Ștefănescu, a altuia, tot de teatru, semnat de Gellu Naum, *Insula*, „reinterpretare cu umor a poveștii lui Robinson Crusoe”, și a celui de povestiri al lui Dumitru Dinulescu, *Linda Belinda*, la „Cartea românească” în numărul 15, 1244 din 12 aprilie. George Arion recenzează *Operele imperfecte* ale lui Nichita Stănescu, volum apărut la Editura „Albatros”, precizând că reprezintă „creația unuia dintre marii noștri poeți contemporani”. Comitetul editorial punctează împlinirea a 100 de ani de la nașterea lui Gala Galaction, romanele *Doctorul Taifun*, *Roxana*, *Papucii lui Mahmud* și nuvelele *Moara lui Călfar*, *Gloria Constantini*, *De la noi*, *la Cladova*, *Jurnalul* fiind considerate „nestemate de preț în tezaurul literaturii române”.

În cadrul rubricii *Eveniment cultural*, în numărul 16, 1245 din 19 aprilie al periodicului, Cornel Moraru recenzează elogios cele două volume semnate de Valeriu Râpeanu, ce alcătuiesc *O antologie a dramaturgiei românești [1944-1977]*, primul cuprinzând piese „de inspirație contemporană”, al doilea, teatru „de inspirație istorică”. Se anunță împlinirea a 170 de ani de la nașterea lui Vasile Cîrlova, autorul poeziilor *Păstorul întristat*, *Înserare*, *Ruinurile Târgoviștii*, *Rugăciune* și *Marșul oștirii române*. George Arion scrie despre schițele lui Bajor Andor, grupate în volumul *Marele coordonator*, apărut la Editura „Kriterion”, selecția și traducerea aparținând lui Petre Tufaru, prefata fiind semnată de Ion Băieșu. Cel din urmă notează despre autor că „este unul dintre comicii noștri cei mai străluciți, înzestrat cu un talent ieșit din comun, original și sănătos”. Niculae Stoian îi consacră lui Miha Dragomir, odată cu împlinirea a 60 de ani de la naștere, dar „în absență”, articolul *Rapsod și cititor multor începuturi*, notând că „cine parcurge opera sa poetică, însumând 21 de volume și plachete – și, din păcate, sunt tot mai puțini cei care o pot face, pentru că eforturile noastre nu s-au învrednicit încă să ofere, mai ales noilor generații de cititori, o amplă și semnificativă selecție din poezia lui Miha Dragomir – va admira cât de consecvent a fost autorul cu această profesiune de credință făcută în epoca de început a noii orânduiri, ca și a noii literaturi”.

Se publică un fragment din poezia semnată de Nicolae Labiş, *În mai*. Iată o secvență: „Azi mânuim o mașină, un plug, / Un condei, o idee care arde cu pară, / Măine-poi-măine noi vom mânui / Complexe întregi de mașini și o țară” în numărul 17, 1246 din 26 aprilie. George Arion recenzează volumul lui Octavian Paler, *Scrisori imaginare*, ce i se pare o pare „o carte extraordinară” [„După ce trece prin furtunile iubirii, prin purgatoriul singurătății, scriitorul ajunge la imperiul înțelepciunii”], amintind, însă, și de *Drumuri prin memorie*, de *Mitologii subiective* și de *Apărarea lui Galilei*. Pompiliu Marcea încearcă să sintetizeze, în viziune proprie, *Un secol și jumătate de presă românească*, apreciind calitatea celor ce s-au și se demonstrează, „în prezent”, responsabili față de „rolul atât de important în făurirea omului nou al societății socialiste”.

Cornel Moraru recenzează volumul de poezii al lui Radu Cârnci, *Temerile lui Orfeu*, considerându-l „un virtuos interpret al cântecului erotic. Poemele africane și italiene traduc impresii spontane, cizelate însă cu grație, din contactul cu un spațiu exotic” [nr. 18, 1247, 3 mai].

George Arion prezintă cea de-a patra carte a lui Mircea Dinescu, *La dispoziția dumneavoastră*, în numărul 19, 1248 din 10 mai, notând că: „versurile lui protestează împotriva suficienței, șicanează pe cei aserviți obiectelor și constată cu îngrijorare febrilitatea în relațiile dintre oameni”. Poetul „victorios [...] confirmă că vremea poeziei nu a trecut”.

În articolul *Arte & meserie. Versuri vechi & noi*, din numărul 20, 1249, 17 mai, Cornel Moraru scrie despre cartea lui Romulus Vulpescu, prefată de Laurențiu Ulici, ce îi pare „rațiunea de a fi” a autorului, tendința fiind „de ridicare la abstract”, emoția „cerebralizându-se”. În plus, observă că: „nicio nuanță de fragmentarism sau de aleatoriu nu tulbură ordinea glacială a poemului. Precizia limbajului, mai ales, e uimitoare; cuvântul potrivit în contextul potrivit”.

Despre versurile cuprinse în volumul lui Dumitru Popescu, *Rază de cobalt*, scrie George Arion în numărul 21, 1250 din 24 mai, considerând că alcătuiesc „meditații poetice de prim rang ale unei conștiințe din secolul nostru. [...] Întreaga planetă devine o sală de tortură unde indivizii sunt înspăimântați, pentru a fi ținuți sub ascultare”.

Cornel Moraru prezintă volumul lui Leonid Dimov, *Spectacol* în nr. 22, 1251 din 31 mai, conchizând că lirismul „se decantează lent, tinzând spre o formulă de echilibru”, care îmbină, „dincolo de obstinția cuvântului, o conștiință de sine acutizată cu deschidere spre lume”. În articolul *Scrisori despre Miorița*, D. R. Popescu analizează critic mitul și secvențe din scenariul arhicunoscut, apropiindu-le de realitate: „Anica Ion Stancu Tacoî din Plenița zice: «Asta este o poveste de ani putrezi...» [...] Marcu Petru Dolea, ce-a auzit-o prin 1866 de la un lăutar, Sandu, zice că mieluşica avea patru corniță, și-n vârful cornițelor avea piatră nestemată, de lumina turma toată. Formidabil, am zice noi. [...] În *Miorița*, nu apare Dumnezeu. Dumnezeuul lumii veşnic rotitoare este ciobănelul nostru”.

În articolul *Haz de necaz, în condițiile penuriei de bufoni* din numărul 23, 1252 din data de 7 iunie, Nelu Ionescu prezintă montarea piesei lui Marin Sorescu, *A treia țeapă*, la Teatrul din Poiești, apreciind că autorul „înșfacă [...] o halcă de istorie națională, o halcă dintre cele mai dur tragice, și-ncepe s-o comenteze, bucățică cu bucățică, c-o ironie neagră de te-ar descuraja pe viață, dacă n-ar fi și profundă, și inteligentă, și de-un intrinsec și unic-romănesc haz de necaz”. George Arion recenzează prima parte a lucrării lui Alexandru Paleologu, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, precizând că în aceasta „nu mai întâlnim imaginea unui scriitor cu un talent eruptiv”, căci demonstrând „o severitate care a părut unora iconoclastă”, criticul „încearcă să ne smulgă din confortul în care eram instalați în ceea ce privește atitudinea față de opera lui Sadoveanu și ne propune s-o receptăm dintr-un unghi modern, s-o înțelegem ca pe o creație cu drept legitim de a interesa lumea contemporană”.

Odată cu împlinirea a 90 de ani de la trecerea în neființă a lui Mihai Eminescu, revista inițiază o masă rotundă, intitulată *Eminescu: „Pururi tânăr, înfășurat în manta-mi*, sub coordonarea lui Adrian Dohotaru și George Arion, în numărul 24, 1253 din data de 14 iunie, pentru a se puncta „în ce măsură marele poet este o prezență vie în conștiința contemporanilor noștri”. La dezbatere, pe lângă profesori, studenți ș.a., au participat și sudori, strungari și astronomi. Iată o secvență dintr-o replică, hilară: „Eminescu a fost un erou în felul lui. Eu vreau să fiu un erou în felul meu, la locul meu de muncă. [...] Vreau să trăiesc mult. Nu vreau să mor de tânăr, ca Eminescu. Îl admir, dar nu-mi doresc destinul lui”. Fănuș Neagu scrie despre „dispariția din lume” a lui Aurel Baranga, notând că acesta „a fost un mare dramaturg. nu știu dacă cel mai mare după război, dar în orice caz cel mai mare după războiul Tudor Mușatescu. Când zic Mușatescu, zic regele comediei”.

În numărul 25, 1254 din data de 21 iunie, Cornel Moraru prezintă volumul al II-lea aparținându-i lui Romul Munteanu, *Jurnal de cărți*, despre care notează: „Conținutul cărții, destul de variat [scriitori străini și români: poeți, prozatori, dramaturgi, critici și filosofi], impresionează poate mai puțin ca metodă”, dar „spune însă destul despre biografia intelectuală a criticului”. În cadrul rubricii „Caminante”. *Jurnal mexican* [67], în *Note răzlețe*, Octavian Paler publică trei fragmente din jurnalul său de călătorie. Analizând același mit și reflectările sale în sfera literară, inclusiv similitudinile existente în literatura universală, D. R. Popescu semnează articolul *Scrisori despre Miorița*, dedicându-i-l lui Nichita Stănescu.

Pompiliu Marcea scrie un articol despre activitatea literară a lui Mihai Beniuc, în numărul 26, 1255 din data de 28 iunie, notând că: „Pe urmele vitalității lui Coșbuc, ale revoltei lui Goga și ale robusteții plebeiene a lui Aron Cotruș, nelipsit de sentimentul metafizic al lui Blaga, colorat cu vigoarea energiei țărănești, Beniuc poate fi considerat o strălucită sinteză a mării poezii transilvane, cu un rol atât de important în înzdrăvenirea poeziei românești, în general”. În articolul *Pe tăcute*, Adrian Păunescu „deplânge” trecerea în neființă a lui Aurel Baranga, accentuând importanța activității literare și culturale a acestuia.

Note finale

[1] A se vedea și volumele *Cronologia vieții literare. Perioada postbelică 1979 - XXV A – B*, Eugen Simion (coord.), ed. Muzeul Literaturii Române, București, 2020.

Referințe bibliografice:

*** *Cronologia vieții literare. Perioada postbelică 1979 - XXV A – B*, Eugen Simion (coord.), ed. Muzeul Literaturii Române, București, 2020.

„Flacăra”, Anul XXVIII, 1979, Săptămânal editat de Frontul Uniunii Socialiste, nr. 1230, Format tipografic A ; 4/6 pagini; nu se precizează componența redacției.